

Вплив віри на психічне здоров'я особистості

Соціально-політичні та економічні події, які відбуваються у нашій країні, активно впливають на психічне здоров'я людей. Помітними стали кризові прояви в поведінці молодого покоління, простежується зниження значущості в життєвому просторі етичних норм і принципів, які врегульовують поведінку. Все це спричиняє у підростаючого покоління, особливо юнацького віку, кризу духовності, зневіру в себе, сумніви у власних потенційних можливостях, зумовлює втрату сенсу життя та поширення делінквентних форм поведінки. Така ситуація вимагає актуалізації вивчення віри, її духовного та психологічного впливу на психічне здоров'я особистості.

Теоретичний аналіз феномена «віра» засвідчив, що явище віри тою чи іншою мірою привертало увагу багатьох дослідників. У зарубіжній психології цей феномен розглядали: К.Г.Юнг [7], Е.Фромм [10], В.Франкл [7]. Сутність поняття «віра» визначалась наступним чином: установка вірності власному закону, як довіра людини власному моральному рішення слідування обраним життєвим шляхом (К.Г.Юнг); базова установка людини, яка визначає весь її досвід, що дозволяє їй ставитись до реальності без ілюзій і при цьому жити за вірою (Е.Фромм); віра у над-сєнс заснована на внутрішній силі, яка робить людину більш життєздатною (В.Франкл).

Серед представників російської психології феномен віри вивчали: О.Г.Асмолов [1], Б.С.Братусь [3], Р.Д.Грановська [4]. Віру розглядали як мотиваційно-сміслову установку індивідуальності, що формується в діяльності, у справах і вчинках людини і змінюється разом з її долею (О.Г.Асмолов); як загальнопсихологічний феномен свідомості, специфічність якого полягає у внутрішньому прийнятті певного образу (Б.С. Братусь); особливий психічний стан, який виникає у досить невизначеній ситуації, при умові дефіциту точної інформації про досяжність поставленої мети, але коли існує можливість для успішної дії чи успішного результату (Р.Д.Грановська).

Сучасні напрацювання українських психологів у цьому напрямку дозволили визначити розуміння поняття «віра» більш повно. Віра людини М.В.Савчином розглядалась як дологічне волевиявлення, що полягає в інтуїтивному осягненні свого покликання реалізувати об'єктивно існуючий сенс життя, ситуації, іншої людини [9]. Інший вчений М.Й. Боришевський презентує віру як ціннісну орієнтацію, яка сприяє духовному смовдосконаленню особистості [2].

Розглядаючи питання впливу віри на розвиток особистості деякі вчені (А.Маслоу, Р. Эммонс, С.Л.Братченко, М.Р.Міронова) підкреслювали, що віра є основою духовного та особистісного зростання, інші вчені (З.Фрейд, С.А. Белорусов) розглядали віру як ірраціональну, що виступає мотиватором деструктивного розвитку особистості, треті (К.Роджерс, Г.Олпорт, Р.Д. Грановська, І. А. Джидарьян, Г.С. Нікіфоров, А.І. Олійник, Н.М. Савелюк) обґрунтовували віру, як основу психічного здоров'я людини. Разом з тим більшість з них (У.Джеймс, К. Юнг, Е.Фромм, В. Франкл, Б.С. Братусь, М.В. Савчин та ін.) підкреслювали, що віра є духовним стрижнем особистості, втрата якого призводить до втрати сенсу життя, а згодом і до втрати власної особистості.

Багато вчених (Р. Эммонс, І. А. Джидарьян, Г.В. Нікіфоров), презентуючи віру, як основу психічного здоров'я людини, підкреслювали її вплив на показники якості життя людини, такі як: щастя, самоповага, надія, оптимізм, психологічна стійкість. Так, І. А. Джидарьян, розглядаючи віру як підструктуру оптимістичної свідомості, зауважує, що віра – найбільш близький оптимізму особистісний конструкт, що має не тільки виражену емоційно-почуттєву, але й світоглядну основу, наділений здатністю виходити за межі даного, «наявного буття» у простір майбутнього як бажаного, виправданого і одночасно реально можливого. У всіх своїх формах і проявах віра – це життєва сила, що вміщує в себе переконаність й волю [5].

Вплив релігійної віри на психічне здоров'я людини підкреслювали Р.Д. Грановська, А.І. Олійник, Н.М. Савелюк. Так, А.І. Олійник дійшла до

висновків, що релігійна віра чинить потужний вплив на свідомість і поведінку людини і є одним із найважливіших регуляторів її ставлення до самогубства; віра в Бога, зорієнтовуючи на життєствердні смисли існування, протидіє суїцидальним тенденціям, формуванню сприятливих щодо суїцидальності станів у психіці студентської молоді; релігійна віра послаблює почування екзистенційної тривоги, зорієнтовує молодь на сповнене оптимізмом майбутнє, що сприяє виробленню дієвого антисуїцидального імунітету [6]. Н.М. Савелюк підкреслює, що релігійна віра підтримує емоційне благополуччя людини, але залежить від сприймання людьми Бога і ставлення до нього як до «Батька» (доброго покровителя) або як до «Судді», який незавжди буває справедливим [8].

Таким чином, феномен віри відіграє важливу роль у збереженні психічного здоров'я людини, робить її каталізатором оптимістичного ставлення особистості до життя, дає можливість активно протистояти стресам та дезадаптуючим життєвим ситуаціям.

Список використаних джерел:

1. Асмолов О.Г. Психология личности: Учебник. – М.: Изд-во МГУ, 1990. – 367с.
- 2.Боришевський М.Й. Особистість у вимірах самосвідомості: [монографія]. – Суми: Видавничий будинок «Еллада», 2012. – 608 с.
- 3.Братусь Б.С., Инина Н.В. Вера как общепсихологический феномен сознания человека // Вестн.Моск.ун-та.– М.: Изд-во МГУ, 2011. – № 1. - Сер. 14. Психология. - С. 25 – 39.
4. Грановская Р.Д. Психология веры. – СПб.: Питер, 2010. – 480 с.
5. Джидарьян И.А. Вера, надежда и любовь: оптимистическая триада чувств / И.А.Джидарьян // Психологический журнал. – 2011. – Т. 12. - № 6. – С. 5-17.
6. Олійник А.В. Релігійна віра як фактор протидії суїцидальним тенденціям особистості / А.В.Олійник // Зб. наук. праць: філософія, соціологія, психологія. – Івано-Франківськ: Видавничо-дизайнерський відділ ЦІТ

- Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2008.
– Вип.13. – Ч.1. – С.226 – 236.
7. Райгородский Д.Я. Психология личности. Хрестоматия / Д.Я. Райгородский.
- Самара: «БАХРАХ-М», 2006. - Т.1. – 2006 - 512 с.
8. Савелюк Н. М. Релігійна віра як чинник психічного та психологічного здоров'я сучасної молоді / Н. М. Савелюк // Психологічні перспективи. - Луцьк:Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012,N Вип. 19.- С.208-217.
9. Савчин М.В. Духовний потенціал людини / М.В. Савчин / [монографія]; [2-ге вид., пер.доп.]– Івано-Франківськ: Місто НВ, 2010. – 508 с.
- 10.Фромм Э. Психоанализ и этика / Э.Фромм. – М.: Республика, 1993. – 415 с.